ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»
Навчально-науковий інститут медицини

ГОРБАТЮК О.М.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для виконання, оформлення та захисту курсових робіт здобувачами вищої освіти *першого (бакалаврського) рівня СПЕЦІАЛЬНІСТІ І5 «МЕДСЕСТРИНСТВО»* всіх форм навчання

Київ – 2026

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри прикладної медицини
(протокол № 1 від “27” серпня 2026р.)

Директорка ННІМ ОЛЬГА ГОРБАТЮК

Горбатюк О.М.

Методичні вказівки для виконання, оформлення та захисту курсових робіт здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня (II, III, IV курс) спеціальності І5 «Медсестринство» всіх форм навчання. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2026. 18 с.

Методичні вказівки містять загальні положення щодо виконання курсової роботи, обов’язки здобувача та керівника роботи, рекомендації по вибору і затвердження теми, детальний опис всіх структурних елементів роботи з методичними вказівками щодо їх підготовки, вимоги до оформлення робіт. Описано порядок і процедуру захисту роботи, наведено критерії оцінювання роботи. У додатках містяться зразки документів.

© Горбатюк О.М.

©Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2026

ЗМІСТ

ВСТУП …….4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ……..……..5
2. ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ ……..…….....5
3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ…….…….…….6
4. ОБОВ’ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА ……....…….….9
5. ОБОВ’ЯЗКИ КЕРІВНИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ …….…....……9
6. КРИТЕРІЇ ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ……..10

ДОДАТКИ ……..……...12

ВСТУП

Оскільки у науково-професійній підготовці бакалавра однією із основних форм навчання студентів в умовах кредитно-модульної системи є самостійна робота, то важливим етапом навчального плану є виконання студентами курсових робіт.

Курсова робота – це самостійне, навчально-наукове та практичне дослідження здобувачів, яке виконується з певної навчальної дисципліни або за фахом, за яким відбувається підготовка під керівництвом наукового керівника.

Цілями і завданнями виконання курсових робіт є:

- поглиблення, розширення й закріплення теоретичних знань та практичного досвіду;
- формування умінь аналізувати, систематизувати та узагальнювати наукову і навчально-методичну літературу;
- вироблення навичок самостійної та базової дослідницької роботи;
- розвитку наукового мислення й творчих здібностей здобувачів вищої освіти.

Важливим моментом при виконанні курсової роботи є формування уміння грамотно, літературною мовою викладати результати своїх досліджень і робити відповідні висновки.

Теми курсових робіт пропонуються здобувачам відповідно до наукової тематики кафедри, з урахуванням професійних інтересів здобувачів.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота є одним із видів індивідуального завдання, виконується відповідно до навчального плану з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих здобувачами освіти за час навчання, та їхнього застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Курсова робота має творчий характер і потенційно передбачає авторське бачення проблеми, можливостей її дослідження та розв'язання. Курсова робота повинна відповідати кваліфікаційним вимогам щодо змісту й оформлення.

Метою курсової роботи є закріплення та поглиблення знань, які здобувачі одержали на лекціях, практичних заняттях та під час самостійної роботи.

Здобувачу надається право обрати визначену в установленому порядку тему кваліфікаційної роботи, яка повинна відповідати професійним медсестринським навичкам (вмінням).

2. ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Декларація про академічну доброчесність є обов’язковою структурною складовою курсової роботи.

Приклад декларації.

Моя наукова робота була написана мною у моєму власному викладенні, за виключенням цитат з опублікованих джерел, які чітко ідентифіковані в роботах і визнані як такі.

Я усвідомлюю, що використання матеріалів з інших робіт чи парафраз таких матеріалів без вказання авторства будуть розтлумачені як плагіат. Джерело кожного рисунку, схеми чи іншої ілюстрації відповідно ідентифікується, а також джерела матеріалів, опублікованих чи неопублікованих, які не є результатом моїх власних досліджень, експериментів чи спостережень.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Курсова робота має містити:

1 – вступну частину,

2 – основну частину,

3 – список літератури,

4 – додатки (факультативно).

Вступна частина повинна мати такі структурні елементи: зміст, основну мету завдання роботи, актуальність обраної теми та її практичне значення .

Основна частина містить такі структурні елементи: текст курсової роботи, ілюстративний матеріал (матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладання або форму подання не можуть бути внесені до основної частини тексту оформлюються у вигляді ДОДАТКУ), висновки, рекомендації, список літератури (бібліографія повинна містити, крім основних базових робіт, публікації за останні 5-7 років).

Додатки розміщують після списку літератури курсової роботи і також не входить в обсяг курсової роботи.

Обсяг курсової роботи: **15-20** сторінок машинописного тексту; **2030** рукописних сторінок, шрифт Times New Roman кегль 14, інтервал полуторний, поля: ліворуч – 3 см, праворуч – 1,5 см, зверху і знизу – по 2 см.; кількість використаних джерел – не менше 15.

У вступі (обсяг – 2-3 сторінки):

- визначається актуальність теми (наскільки її розробка є потрібною і важливою у контексті вітчизняної науки і практики);
- рівень дослідження теми курсової роботи (подається огляд літератури за темою курсової роботи, який, по-перше, демонструє обізнаність автора у вибраній темі, по-друге, дозволяє охарактеризувати історію розвитку досліджень даної теми та наявну базу знань. При цьому недостатньо вказати перелік опублікованої літератури з анотацією кожного видання. Слід спробувати проаналізувати, наскільки глибоко досліджувалася дана тема у фундаментальних та інших працях, систематизувати найважливіші положення, виявити питання, які не отримали відповіді у попередніх дослідженнях та логічно пов’язати їх з завданням виконуваної роботи);
- чітко формулюються мета **(тільки одна)** і завдання роботи, об’єкт і предмет дослідження. Мета курсової роботи – це кінцевий результат дослідження, який передбачає розв’язання визначеної проблеми; завдання – це певні етапи досягнення цього результату. При визначенні об’єкта і предмета дослідження слід виходити з того, що об’єкт є ширшим, ніж предмет. Якщо об’єкт дає відповідь на питання «що досліджується», то предмет визначає

окремі аспекти аналізу досліджуваної проблеми. - вказуються методи дослідження, використані автором під час наукового пошуку.

Основна частина роботи складається з розділів та підрозділів. Завдання розділів основної частини - переконливо довести та проілюструвати головну думку автора. В основній частині автор послідовно та переконливо викладає факти, аргументи та докази, які він отримав опрацювавши відповідний масив джерел та літератури.

Кожен розділ має починатись з передмови, де актуалізуються завдання дослідження, які будуть вирішенні в цьому розділі. Наприкінці розділу потрібно сформулювати висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів.

Висновок має містити результати проведеної роботи. В висновку зазначаються питання, які потребують подальшого дослідження, визначаються орієнтири на майбутнє. Дуже небажано в висновках викладати нові факти, ідеї та аргументи, які відсутні в основній частині роботи. Висновок - це нагода наголосити на тому, що вже було сказано в основній частині роботи. Дуже важливо, щоб висновки відповідали поставленим завданням. Обсяг висновків не повинен перевищувати 1-2 сторінки. Курсова робота завершується списком використаної літератури. Ця структурна частина курсової роботи дослідження має назву “Список літератури”.

Посилання у курсовій роботі

Бібліографічні посилання в тексті подаються цифрою у квадратних дужка - [….].

Посилання в тексті на джерела та літературу можна виконувати в один із таких способів:

Список літератури (рекомендована кількість – не менше 15) має містити опрацьовані студентом нормативно-правові акти, наукову, навчальну, методичну літературу. У списку необхідно вказувати тільки ті джерела, на які є посилання у тексті курсової роботи.

Список літератури повинен включати повний бібліографічний опис використаних при написанні курсової роботи джерел.

Порядок розміщення використаної літератури у списку в алфавітному порядку.

Вимоги до додатків

У додатках вміщують матеріал, який:

- є необхідним для повноти курсової роботи, але включення його до основної частини наукової роботи може змінити впорядковане і логічне уявлення про дослідження.
- не може бути розміщений в основній частині курсової роботи через великий обсяг або способи його відтворення.

У додатки можуть бути включені:

- таблиці, ілюстрації та графіки представляються з використанням редакторів WORD за відповідними посиланнями у тексті.
- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладання або форму подання не можуть бути внесені до основної частини тексту оформлюються у вигляді ДОДАТКУ (оригінали фотографій, формули, розрахунки, опис комп'ютерних програм, розроблених у процесі виконання роботи та ін. Кожен додаток повинен починатися з нового аркуша і мати заголовок, виконаний великими літерами. У правому верхньому кутку над заголовком великими літерами пишеться відповідно: ДОДАТОК А, ДОДАТОК Б тощо.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятками літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: «Додаток А», «Додаток Б» і т. д. Єдиний додаток позначається як додаток А.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи та підрозділи, пронумеровані в межах кожного додатка: перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: «А.2» (другий розділ додатка А).

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: «Рис. Д.1.2» (другий рисунок першого розділу додатка Д).

При вміщуванні додатків необхідно вказувати джерело, з якого він був взятий.

4. ОБОВ□ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА

До виконання курсової роботи допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану впродовж навчального процесу. Здобувач самостійно обирає тему курсової роботи із переліку тем, запропонованих кафедрою або пропонує іншу тему, якщо є замовлення певного підприємства на її розробку. Курсова робота є самостійною роботою здобувача. Автор роботи несе повну відповідальність за використання першоджерел, обґрунтування та прийняття рішень і виклад матеріалу в цілому. Необхідно також враховувати можливості зовнішнього середовища щодо перспектив розвитку галузі та досягнення передових підприємств і адаптацію їх досвіду на інші підприємства. На кафедрі здобувач може ознайомитися з графіком виконання окремих етапів курсової роботи, датою захисту та суворо дотримуватися цих термінів. Про виконання курсової роботи здобувач звітується перед своїм керівником згідно до встановленого кафедрою графіку.

5. ОБОВ’ЯЗКИ КЕРІВНИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Керівник курсової роботи допомагає здобувачу в її написанні впродовж усього відведеного часу. Керівниками призначаються викладачі із числа досвідчених викладачів кафедри. Обов′язком керівника є затвердження плану виконання курсової роботи, контроль за дотриманням графіку її написання, координація роботи в цілому та рецензування підготовленої до захисту роботи. Керівник готує відгук на курсову роботу за усталеною формою, наведеною у додатку Б. 6 Керівник може включатися до складу членів комісії, яка приймає захист курсових робіт або бути лише присутнім на захисті курсових робіт, виконанням яких він керував.

6. КРИТЕРІЇ ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Загальна кількість балів підсумовується і співвідноситься з національною шкалою та шкалою ECTS:

90-100 балів – «відмінно»,

70-89 балів – «добре», 50-69

балів – «задовільно»,

0-49 балів – «незадовільно».

Якщо курсову роботу виконано неправильно, вона має серйозні недоліки, то її повертають студенту на доопрацювання. Якщо курсова робота виконується повторно, то її новий варіант подається обов'язково разом з попереднім варіантом роботи та із зауваженнями наукового керівника, згідно з якими перероблено (дороблено) курсову роботу.

Дата і час захисту курсової роботи встановлює випускаюча кафедра. Для проведення захисту курсової роботи кафедрою створюється комісія (не менше двох осіб) із складу викладачів кафедри, один з яких може бути науковим керівником. До захисту перед комісією допускаються роботи, які відповідають вимогам щодо написання та оформлення і мають відгук наукового керівника.

Процедура захисту курсової роботи складається з доповіді студента (5-7 хв.), відповідей на запитання та зауваження членів комісії з теми курсової роботи (5-10 хв.). Тривалість захисту, як правило, не повинна перевищувати 10-20 хв.

У доповіді студент повинен обґрунтувати актуальність теми, мету і завдання дослідження, дати досить коротку характеристику об'єкта дослідження, показати ґрунтовні знання теоретичних і практичних аспектів проблеми, обґрунтувати свої пропозиції, відповісти на поставлені запитання.

Додаток А

Зразок оформлення заяви на затвердження теми курсової роботи та призначення наукового керівника

Завідувачу
Кафедри прикладної медицини
_____

Здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня форма здобуття освіти _____
ІІ, (ІІІ, ІV) курсу
спеціальності І5 «Медсестринство»,
групи_____
_____
(прізвище, ім'я, по-батькові студента)

ЗАЯВА

Прошу затвердити мені тему курсової роботи «_____
_____»
(назва обраної теми курсової роботи)
та призначити наукового керівника_____.

"____" _____20__р. _____
(підпис студента)

Додаток Б

Зразок титульної сторінки курсової роботи

Форма № Н-10.10 (КРОК)

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»

Навчально-науковий інститут медицини

Кафедра прикладної медицини

Спеціальність І5 «Медсестринство»

КУРСОВА РОБОТА

на тему:
«Етико-деонтологічні аспекти в роботі постової медичної сестри»

Здобувача (ки) вищої освіти першого (бакалаврського) рівня

Науковий керівник: доктор мед.наук, професор
(вчене звання або посада, якщо немає звання)

II, (III, IV) курсу, групи МС-21-з

Христенко Ольга Максименко
(прізвище, ім'я та по батькові)

Горбатюк Ольга Михайлівна
(прізвище, ім'я та по батькові)

_____
(Резолюція «До захисту»)

_____ _____ _____
(підпис студента) (Дата) (Підпис)

м. Київ – 20_ рік

Додаток В

Зразок відгуку керівника курсової роботи

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА НА КУРСОВУ РОБОТУ

Студента ____ курсу

_____

(Прізвище, ім’я та по батькові у родовому відмінку)

спеціальності_____ на тему «_____»

Оцінка основних параметрів роботи за шкалою («5», «4», «3», «2»):

1. Логічність структури та плану роботи ___
2. Відповідність змісту роботи плану ___
3. Повнота розкриття теми (за розділами) 1) ___ 2)___ 3) ___
4. Висновки та рекомендації ___
5. Самостійність та оригінальність роботи ___
6. Достатність фактичного матеріалу (статистика, ілюстрації, тощо) ___
7. Підбір використаних джерел інформації ___
8. Глибина опрацювання джерел ___
9. Оформлення роботи ___
10. Своєчасність виконання роботи ___

Додаткові параметри, які характерні для дисципліни, теми, або роботи – на розсуд керівника:

11._____ ___

12._____ ___

Необхідні коментарі, зауваження, пропозиції та рекомендації керівника курсової роботи:

_____

_____

_____

Робота рекомендована до захисту з попередньою оцінкою _____

Науковий керівник курсової роботи _____

Додаток Г

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Бібліографія повинна містити, крім основних базових робіт, публікації за останні 5-7 років

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Законодавчі акти	Закон України «Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», Закони України "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості» : станом на 15 лютого 2018 р. – Офіц. вид. – Київ : Парлам. вид-во, 2018. – 72 с. Наказ МОЗ України Державного департаменту з контролю за якістю, безпекою та виробництвом лікарських засобів і виробів медичного призначення «Щодо подовження термінів дії галузевих стандартів і прирівняних до них інших нормативних документів колишнього СРСР, які використовуються в фармацевтичній галузі» № 3 від 14.01.2003р. // Аптека. – 2003. - №383 (12). – С. 32.
Книги	*Один автор* Тарасюк В.С. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі: навчальний посібник К.: ВСВ «Медицина», 3тє вид., перероб. та допов. Київ: Медицина, 2019. 504 с Мельник Р.В. Лікування післяопераційного болю : метод. рек. ЛуцькВінниця, 2019. 64с. *Два автори* Крилюк В.О., Гур'єв С.О. Екстрена та невідкладна медична допомога. Том IV: Клінічні маршрути (протоколи) пацієнта під час надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі Київ: Медицина, 2024. 300 с. *Три автори* Марушко Ю. В., Гищак Т. В., Тодика Ю. І. Маніпуляції в педіатрії (показання та техніка): навч. посіб. Київ: Медицина. 2019. 144 с. *Чотири і більше авторів* Біологічна хімія. Лабораторний практикум для студентів заочної форми навчання / Л.М. Вороніна, Л.Г. Савченко, В.М. Кравченко, О. І. Набока. Харків: Вид-во НФАУ: Золоті сторінки, 2002. 96 с

Підручники за редакцією автора (ів)	Педіатрія з курсом інфекційних хвороб : підручник / за ред. Л.В. Беш, В.І. Бельгій, Л.П. Дедишин. 9-те вид., переробл. та доповн. Київ: ВСВ «Медицина», 2023. 559 с Медсестринство в педіатрії: підручник / за ред. проф. В.С. Тарасюка. 2-ге вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 336 с.
Періодичні видання (журнал, газета)	Дужич Н. В., Куць У. С., Марушак М. І. Вплив сестринської освіти на рівень емоційного інтелекту. *Медсестринство*. 2021, №4. С.18-19. Галапац Н. Етико-деонтологічні аспекти в роботі медсестринської служби закладів охорони здоров'я. *Журнал головної медичної сестри*. 2016. №8. С. 32-40.
Стаття з журналу, періодичного, продовжуваного видання	Заводнова З.І. Сучасний погляд на первинний головний біль / З.І.Заводнова. *Український неврологічний журнал*. 2016. №4. С.13-17 Навчально-науковий комплекс у розвитку медсестринської освіти / В.М. Мороз, О.Г. Процек, В.С. Тарасюк, І.Ю. Андрієвський. *Буковинський медичний вісник.* 2004. Т. 8, № 4. С. 161-162. Гріненко Т.Ю. Шляхи покращення якості життя у хворих на гіпертонічну хворобу, які проживають в умовах забрудненої екосистеми. *Актуальні питання фармацевтичної та медичної науки та практики*: Збірник наукових статей. 2008. Вип. XXI. С.43-49.
Бібліографічні покажчики	Лікарська етика та деонтологія: бібліографічний покажчик / уклад. О. М.. Довженко ; ЗДМУ, наукова бібліотека. Запоріжжя, 2020. 24 с.
Електронні ресурси	Корконішко О. М. Медсестринство в офтальмології : підручник. Київ.: ВСВ «Медицина», 2008. 184 с. URL: https://balkabook.com/files/2017/04_12/11_48/u_files_store_3_251518.pdf (дата звернення: 16.11.2021).

Додаток Д

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ (ДІАГРАМ, ГРАФІКІВ, МІКРОФОТОГРАФІЙ тощо)

Рис. 1. Сегментація ринку приватних медичних послуг 2018 р.

Джерело: дані Державної служби статистики України, оцінка Pro-Consulting

Додаток Е

Орієнтовна тематика курсових робіт для студентів II (III, IV) курсу спеціальність "Медсестринство"

1. Вплив умов навколишнього середовища на поширеність кишкових паразитарних інвазій та роль медичної сестри в профілактиці.
2. Роль спадкових факторів у розвитку серцево-судинних захворювань: значення для медсестринства.
3. Роль медичної сестри у ранньому виявленні генетично обумовлених вад розвитку у новонароджених
4. Біохімічні маркери запальних процесів і їх значення для сестринської практики.
5. Роль електролітів у підтриманні гомеостазу: значення для оцінки стану пацієнта медичною сестрою
6. Сестринський контроль за застосуванням антимікробних препаратів: профілактика небажаних реакцій та антибіотикорезистентності.
7. Особливості введення та моніторингу інсуліну у пацієнтів із цукровим діабетом: роль медичної сестри.
8. Гостра серцева недостатність: серцева астма, набряк легень. Медсестринський процес при серцевій астмі, набряку легень.
9. Фізіологічні основи артеріального тиску та його порушення: роль медичної сестри у моніторингу.
10. Патофізіологія гіпоксії та медсестринські підходи до надання допомоги пацієнтам із дихальною недостатністю.
11. Дієтичне харчування, як профілактика рецидивів ГХ, цукрового діабету.
12. Організація лікувального харчування в стаціонарі.
13. Загартовування дітей раннього віку, як фактор формування здоров'я.
14. Профілактика ускладнень при катетеризації периферичних вен.
15. Профілактика ускладнень при катетеризації сечового міхура.
16. Здійснення сестринського догляду за тяжкохворими пацієнтами реанімаційного відділення.
17. Оцінка ризику появи пролежнів. Сестринський догляд при пролежнях.
18. Організація роботи медичної сестри перев'язувального кабінету.
19. Професійна діяльність медичної сестри операційного відділення.
20. Організація роботи медичної сестри при підготовці пацієнта до операції на органах черевної порожнини.
21. Організація роботи медичної сестри процедурного кабінету при переливанні компонентів крові.
22. Сестринський догляд за пацієнтами з кишковими інфекціями.
23. Етико-деонтологічні аспекти в роботі постової медичної сестри.
24. Роль дільничної медичної сестри в мотивуванні батьків до вакцинації дітей.
25. Інфаркт міокарда. Медсестринський процес при гострому інфаркті міокарда.
26. Діяльність медичної сестри що до профілактики факторів ризику у пацієнтів з гіпертонічною хворобою.
27. Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів.
28. Участь медичної сестри в лабораторних та інструментальних дослідженнях.
29. Хвороби серцево-судинної системи. Виконання медсестринського процесу при хворобах серцево-судинної системи

30. Ревматична хвороба. Виконання медсестринського процесу при ревматичній хворобі.
31. Пологова травма. Медсестринський процес при пологовій травмі у дітей раннього віку.
32. Роль медичної сестри в профілактиці та лікуванні гострих респіраторних інфекцій у дітей.
33. Вигодовування новонароджених та немовлят. Роль медичної сестри в мотивуванні матері до грудного вигодовування.
34. Медсестринство у конфліктних умовах.
35. Санітарно-просвітницька робота в практиці медичної сестри сімейної медицини.
36. Санітарно-просвітницька робота в практиці медичної сестри педіатричного профілю.
37. Сучасні діагностичні технології в хірургії.
38. Роль медичної сестри у веденні пацієнтів із захворюваннями органів травлення.
39. Нутриціологія та лікувальне харчування при захворюваннях органів травлення.
40. Документація медичної сестри терапевтичного відділення.